

MARIESTAD

Verksamhetsberättelse

Elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser, läsåret 2019/20

Sektor utbildning

MARIESTAD

1. Inledning.....	3
2. Förutsättningar	3
2.1 Organisation.....	3
2.1.1 Ledningsorganisation	3
3. Resurser.....	4
3.1 Elevantal	4
3.2 Tjänster.....	4
4. Verksamhetens innehåll; Mål, resultat och bedömning.....	4
4.1 Elevens inlärningsmiljö ur ett medicinskt, psykologiskt och logopediskt perspektiv	4
4.1.1 Vaccinationer	5
4.1.2 Hälsobesök	5
4.1.3 Stöd i den pedagogiska vardagen	6
4.2 Tidiga insatser.....	6
4.3 Elevtrygghet – se och förstå alla barn	8
Mål.....	8
4.4 Samverkan.....	8
4.5 Dokumentation och kvalitetsutveckling.....	9
5. Utvecklingsområden för elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser.....	11

1. Inledning

Elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser är en del av den samlade barn- och elevhälsan som utgör basen i samhällets skyddsnät för barns och ungdomars hälsa ur ett folkhälsoperspektiv.

Till barn- och elevhälsan i Mariestads kommun hör professionerna skolpsykolog, skolkurator, specialpedagog, skollogoped, skolsköterska och skolläkare. Barn- och elevhälsan ska främst vara hälsofrämjande och förebyggande. Grunduppdraget i Skollagen är att tillföra den kompetens i skolan som gör att eleverna uppnår de pedagogiska målen. Utöver barn- och elevhälsans övergripande mål har elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser riktlinjer och ett tydligt regelverk från Socialstyrelsen.

Elevhälsans medicinska insatser följer upp och fortsätter barnhälsovårdens arbete bland annat genom det nationella vaccinationsprogrammet och basprogram beslutade av utbildningsnämnden.

2. Förutsättningar

2.1 Organisation

Huvudman för elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser i sektor utbildning är utbildningsnämnden i Mariestads kommun.

2.1.1 Ledningsorganisation

Elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser styrs av de styrdokument som omfattar all hälso- och sjukvårdspersonal samt de specifika styrdokument som finns för skolan och dess personal i Mariestads kommun. De medicinska, psykologiska och logopediska insatserna inom barn- och elevhälsan är en egen verksamhetsgren inom skolan. Vårdgivare är utbildningsnämnden.

Verksamhetschef för elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser i sektor utbildning är barn- och elevhälsochefen, som också har det samlade ledningsansvaret enligt Hälso- och Sjukvårdslagen.

Verksamhetschefen har överlåtit det medicinska ledningsansvaret till medicinskt ledningsansvarig skolsköterska, det psykologiska ledningsansvaret till skolpsykolog och det logopediska ledningsansvaret till skollogopeden. Skolsköterskorna, skolläkaren, skolpsykologerna och skollogopeden utför sina arbetsuppgifter under eget yrkesansvar.

3. Resurser

3.1 Elevantal

Elevantalet för elever som omfattas av elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser (6 – 20 år) har under läsåret 2019/20 varit cirka 3000 elever (förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola). Läsårets elevantal har varit ungefär samma som föregående läsår.

3.2 Tjänster

Skolsköterskor har under läsåret arbetat inom elevhälsans medicinska insatser med varierande tjänstgöringsgrad och elevantal. Tjänsterna utökades från 2002/26 från totalt 8,75 till 9,75 tjänster.

Samtliga skolsköterskor har adekvat specialistutbildning, såsom skolsköterske-, barnsjuksköterske- eller distriktssköterskeprogrammet.

Skolläkartjänst är på 20 %. Skolläkaren har mottagning på Lotsen.

Två skolpsykologer har under läsåret arbetat inom elevhälsans psykologiska insatser. Den ena hade praktisk tjänstgöring för psykologer, så kallad PTP-tjänst, fram till legitimation 2002/14 då tjänsten övergick till ordinarie skolpsykologtjänst.

En skollogoped har under läsåret arbetat 100 % inom elevhälsans logopediska insatser. På grund av det ekonomiska läget har grundskolans ledningsgrupp beslutat att det inte längre finns möjlighet att finansiera en skollogoped inom deras organisation, varför tjänsten kommer att avvecklas under kommande verksamhetsår.

4. Verksamhetens innehåll; Mål, resultat och bedömning

4.1 Elevens inlärningsmiljö ur ett medicinskt, psykologiskt och logopediskt perspektiv

Mål

God fysisk och psykisk hälsa i en bra inlärningsmiljö

Elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser ska arbeta utifrån kunskap om människans medicinska, psykologiska och logopediska utveckling, för att främja utveckling eller undanröja hinder för utveckling. Elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser har en vetenskapligt grundad kunskap för att utreda/undersöka samt åtgärda/behandla individer eller grupper av individer. Arbetet kan ske på tre olika nivåer: organisationsnivå, gruppnivå och individnivå (förändringsprocesser, organisationsutveckling och ledarskap)

4.1.1 Vaccinationer

Vaccinationer ges enligt Socialstyrelsens nationella barnvaccinationsprogram och de som erbjuds i elevhälsans medicinska insatser har en hög anslutning.

I årskurs 2 vaccineras eleverna mot mässling, påssjuka och röda hund, och där har 100 % vaccinerats. I årskurs 5 erbjuds alla flickor vaccination mot HPV (Humant Papillom Virus), där har 96 % vaccinerats – en ökning med 12 % från föregående verksamhetsår.

I årskurs 8 erbjuds vaccinationen DiTeKi-Booster (difteri, stelkramp, kikhosta). 94 % har vaccinerats, 6 % har avböjt. Detta ligger på riksgenomsnittet för vaccinationstäckning.

Ett mindre antal elever har fått vaccinationer enligt individuellt vaccinationsschema. Dessa elevers vaccinationer innebär ett förberedelsearbete som är mer tidskrävande.

4.1.2 Hälsobesök

Alla elever ska erbjudas hälsobesök i nyckelåldrar enligt Socialstyrelsens riktlinjer. De hälsobesök som erbjuds i elevhälsans medicinska insatser har en hög anslutning. Genom hälsobesöken ges möjlighet att stimulera/motivera eleverna till att göra egna, positiva val samt identifiera eventuella hälsoproblem. Hälsobesök hos skolsköterska erbjuds alla i förskoleklass, årskurs 2, 4, 7 och i årskurs 1 i gymnasieskolan. Utöver hälsobesöken görs kompletterade kontroller, exempelvis av hörsel och syn, samt i samband med allsidiga elevutredningar.

Skolläkarbesök har huvudsakligen bestått av kontrollelever, utredningar av hälsoproblem (till exempel tillväxt) och medicinsk del i allsidig elevutredning. Skolläkaren skriver också intyg för bedömning av aktivitetsbidrag för elever på gymnasiesärskolan samt utför medicinsk bedömning för arbete med hårdplaster för elever på gymnasiets marinteknikprogram.

Förskoleklass

I förskoleklass görs en hälsoenkät som vårdnadshavarna får besvara tillsammans med skolsköterska. Screening av hörsel, syn, längd och vikt har utförts enligt basprogrammet i förskoleklass samt genomgång av BVC-sammanfattande journal. För att främja delaktighet i elevens skolvardag delas matbiljetter ut till vårdnadshavare.

Årskurs 2

Screening av längd och vikt har utförts enligt basprogrammet. Samtal om trivsel och kamratrelationer.

Årskurs 4

I årskurs 4 görs hälsoenkäten av eleven tillsammans med skolsköterska. Områden som berörs är bland annat skolsituationen, måendet och kostvanor. Vårdnadshavare fyller också då i en hälsoenkät gällande eleven. Vid hälsobesöket svarar eleverna på hälsofrågor innan besöket som sedan utgör samtalsunderlag vid hälsosamtalet. Möjlighet ges då till enskild hälsoundervisning i det förebyggande

och främjande arbetet utifrån frisk- och riskfaktorer och uppmuntran till en sund och hälsosam livsstil.

Årskurs 7

I årskurs 7 görs hälsoenkäten av eleven tillsammans med skolsköterska. Områden som berörs är bland annat skolsituationen, måendet, tobaksvanor och kostvanor. Vårdnadshavare fyller också då i en hälsoenkät gällande eleven. Vid hälsobesöket svarar eleverna på hälsofrågor innan besöket som man sedan har som samtalsunderlag vid hälsosamtalen. Möjlighet ges då till enskild hälsoundervisning i det förebyggande och främjande arbetet utifrån frisk- och riskfaktorer och uppmuntran till en sund och hälsosam livsstil.

Resultat

Inom elevhälsans medicinska insatser har vaccinationer och hälsobesök en hög anslutning. Genom hälsobesöken nås de flesta elever och kan ges individuell hälsoinformation.

4.1.3 Stöd i den pedagogiska vardagen

Skolpsykologer och skollogoped utgör en stödfunktion för skolledare och barn- och elevhälsans personal på skolorna. Huvuduppdraget har varit en omställning från åtgärdande till förebyggande, konsultativt arbete och att stötta pedagogerna i den pedagogiska vardagen. Under verksamhetsåret har det skett en ökning av såväl åtgärdande som förebyggande insatser.

4.2 Tidiga insatser

Mål

Elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser ska präglas av tidiga och adekvata åtgärder.

Elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser ska aktivt bistå elever i behov av/med rätt till särskilt stöd.

All skolfrånvaro ska ha känd orsak. Modellen ”frånvarotrappan” används, vilken syftar till att tidigt identifiera elever som löper risk till hög frånvaro och förhindra detta.

Vid hälsobesöken kan man tidigt identifiera problem eller symptom som kan innebära att eleverna är i behov av insatser. Hälsobesöket utformas så att det utifrån varje elevs mognadsgrad känns meningsfullt och begripligt för eleven. Eleverna ska ha tillgång till öppen mottagningsverksamhet.

Resultat

Elever och vårdnadshavare har sökt elevhälsans medicinska insatser för medicinska bedömningar, rådgivning, enklare sjukvårdsinsatser och samtal. Många av dessa besök har varit planerade besök men ett stort antal kontakter har också varit spontanbesök.

Uppföljning av remisser och medicinska kontroller har genomförts enligt gällande riktlinjer/samverkan med sjukvården.

Till de planerade besöken hör också de så kallade kontrolleleverna. Elevhälsans medicinska insatser träffar dessa elever från någon gång/vecka till en gång/år beroende på hälsoproblemets art. Exempel på kontrollelever är elever med svårigheter i skolsituationen (ex skolfrånvaro), inlärningsproblem, psykosociala problem, neuropsykiatrisk problematik och psykisk ohälsa. Uppföljningen gäller också mera medicinska symtom som ryggkontroller, tillväxtproblem, olika smärttillstånd, vaccinationsuppföljning och övervikt/fetma, ätstörning och livsstilsrelaterade problem. Dessa elever kräver också i allmänhet en tätare kontakt mellan elevhälsans medicinska insatser och vårdnadshavare.

Elevhälsans medicinska insatser har handlett skolpersonal i medicinska frågeställningar som rör elever och bistått skolläda i frågor som rör egenvård.

Elevhälsans psykologiska insatser har handlett skolpersonal i psykologiska frågeställningar som rör elever och bistått skolläda i bland annat skillnaderna mellan lednings-, konsultations- och handledningsfrågor. Inom elevhälsans psykologiska insatser har antalet utredningar först minskat till förmån för fler konsultationer och handledningar, men sedan åter ökat.

Skolpsykologerna har funnits med som stöd kring övergången från förskola till förskoleklass för ett antal utvalda barn/elever. De som varit aktuella för denna insats har identifierats i samarbete med specialpedagogerna i förskolan.

Elevhälsans logopediska insatser har handlett skolpersonal i logopediska frågeställningar som rör elever och bistått skolläda i frågor som rör tal, språk och kommunikation. Antalet individuella insatser minskat till förmån för mer konsultationer och handledningar till pedagoger, arbetslag och elevhälsoteam kring området tal, språk och kommunikation. Att ge elever med svårigheter inom området tal, språk och kommunikation, genom pedagogen, en lärmiljö som stimulerar deras utveckling inom området har varit prioriterat.

Elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser har strävat efter hög tillgänglighet och med att synliggöra och tydliggöra psykolog- och logopedrollen i skolan. Vidare har man verkat för att bygga upp en bra relation med samverkanspartners inom kommunen såsom socialtjänsten och inom regionen såsom barn- och ungdomsmedicin, barn- och ungdomspsykiatri och Närhälsan.

Skolpsykologerna och skollogopeden har arbetat aktivt med konsultation och handledning till pedagoger, elevhälsokollegor och skolläda samt även bistått socialtjänsten med stöd och råd i olika frågeställningar.

Under verksamhetsåret har skolpsykologerna utarbetat en ny modell, så kallade reflektionsmöten, för att erbjuda en låg tröskel och främja tidiga insatser.

Elever och vårdnadshavare har i ökad utsträckning kontaktat skolpsykolog och skollogoped i frågor som gäller olika vårdgivares ansvar för fortsatt hjälp och stöd.

4.3 Elevtrygghet – se och förstå alla barn

Mål

Elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser ska medverka till att alla elever känner sig sedda och förstådda.

Varje elev ska känna sig trygg i samband med sitt möte med elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser. Dess sakkunskap om eleven tas tillvara i skolans inre arbete.

Det hälsofrämjande perspektivet ska lyftas fram i de enskilda elevkontaktarna för att kunna stärka elevens självkänsla, öka elevernas kunskap och medvetenhet om frisk-/riskfaktorer samt stimulera och motivera eleverna till att göra egna medvetna positiva val.

Resultat

Elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser hälsofrämjande arbete har genomförts ur ett folkhälsoperspektiv på individ-, grupp- och organisationsnivå och i samverkan med skolans övriga personal. Skolsköterskorna har deltagit i skolornas arbete med planen mot diskriminering och kränkande behandling. Ett exempel på detta är att skolsköterskor på vissa enheter har varit delaktiga i de kamratstödande aktiviteter som skolorna bedriver. Skolsköterskorna ingår även i skolornas krisgrupper, matråd och arbetsmiljöronder. Ett arbete med att tillvarata den information om eleverna som skolsköterskorna får i hälsosamtalen har utvecklats under året genom att skolsköterskorna återger information från hälsosamtalen på gruppnivå till mentorer och elevhälsoteam. Detta tillsammans med de observationer som skolkurator och specialpedagog gör i klassen bildar en grund för förståelse av elevernas situation i skolmiljön och en möjlighet till tidiga, samordnade insatser.

Barn- och elevhälsans personal arbetar för att främja skolnärvaro och med frånvarohanteringen enligt sektor utbildnings rutiner.

Hälsodata från hälsoenkäter har sammanställts och återförts till skolorna på grupp- och organisationsnivå.

Som ett led i målet att se och förstå alla barn/elever har barn- och elevhälsan från och med höstterminen 2019 förstärkts med en 100 % skolsköterska. Detta är en prioritering som rektorerna gjort och som möjliggjort mer samlade elevhälsoteam.

4.4 Samverkan

Mål

En välfungerande samverkan ska finnas med elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser olik samverkansaktörer

Elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser ska samverka med de aktörer som främjar elevens utveckling. Elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser har

tillsammans med övriga professioner inom barn- och elevhälsan medverkat i gemensamma samverkansdagar inom ramen för *Partssamverkan barns och ungas bästa* (före detta Västbus-överenskommelsen), deltagit i gemensamma träffar mellan barn- och elevhälsan och rektorer kring målbildsarbete samt team- och kompetensutveckling tillsammans med socialtjänstens barn- och ungdomsenhet. Projektet *Nära Vård barn och unga* har fortgått under läsåret, vars syfte är att utarbeta samverkansmodeller mellan Västra götalandregionen och kommunerna Mariestad, Töreboda och Gullspång.

Resultat och bedömning

Elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser har deltagit i utredningar samt deltagit i olika samverkansmöten för elever. Samverkan har skett med många externa samarbetspartners såsom Närhälsan, Barnvårdscentralen, Barnmedicin, barnneurologiska mottagningen i Mariestad, Barn- och ungdomspsykiatri, socialtjänst, barn- och ungdomshabilitering samt regionsjukvård.

4.5 Dokumentation och kvalitetsutveckling

Mål

Elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser har att följa den lagstiftning som finns och som gäller all personal inom Hälso- och sjukvården.

Elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser utgör hälso- och sjukvård och ska som all annan hälso- och sjukvård bedrivas så att den uppfyller kraven på *god vård* vilket innebär ”hög patientsäkerhet, god kvalitet och kostnadseffektivitet”.

Personal inom elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser har att följa utveckling och lagstiftning inom verksamhetsområdet, medverka till kvalitetsutveckling samt att vara förtrogen med hur den lokala avvikelserapporteringen ska utföras.

Årligen ska verksamhetsberättelse och patientsäkerhetsberättelse upprättas.

Resultat och bedömning

Föreskriven ledningsorganisation enligt Socialstyrelsens författningssamling, SOSFS, 2011:9, 3 kap 11 § uppfylls. Patientsäkerhetsberättelse skrivs årligen av verksamhetschef och ledningsansvarig skolsköterska, skolpsykolog och skollogoped.

Journalföring har förts via datajournaler i Profdoc Medical Office, PMO. Dokument scannas in i PMO vilket innebär en samlad digital journal, vilket kvalitetssäkrar arbetet. Åtkomst till PMO loggas och granskas enligt en särskild rutin.

Medicinskt ledningsansvarig skolsköterska har fortsatt samarbetet med elevhälsans medicinska insatser i Töreboda och Gullspåns kommuner för att genomföra externkontroll av läkemedels- och journalhantering.

Ett ledningssystem för elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser finns utarbetat, där alla processer är kartlagda och kvalitetssäkrade. Under verksamhetsåret har en uppdatering av processerna i processkartläggningssystemet 2c8 påbörjats.

Elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser omfattar breda kunskapsområden. Detta ställer krav på stor kompetens hos den enskilda yrkesutövaren.

Skolläkaren tillhandahåller och tillgodoser sin egen kompetensutveckling inom ramen för det konsultuppdrag som skolläkaruppdraget utförs genom. Yrkesspecifik fortbildning och möten liksom handledning är prioriterade områden för elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser. Utöver detta ingår medicinskt ledningsansvarig skolsköterska i ett nätverk för skolsköterskor i Skaraborg och även ett nätverk för medicinskt ledningsansvariga (MLA) i Västra Götaland, skolpsykologerna är med i nätverk för skolpsykologer i Skaraborg och skollogopeden i nätverket Skollogopeder i Väst. Många av de planerade nätverksträffarna och utbildningarna under våren har ställts in på grund av Coronapandemin.

Fortbildning och kompetensutveckling under året:

Skolsköterskor:

- Medicinskt ledningsansvarig (MLA) skolsköterska har under hösten deltagit i samordnade Skolsköterskors nätverk i Skaraborg och samordnade MLA-möte
- Diabetesutbildning
- Utbildning för MLA i Elevhälsans Medicinska Insatser, EMI
- Grooming
- Kickoff för lokala samverkansgrupper barn och unga Skaraborg
- Hederskultur barn och unga
- Barn och ungas utsatthet för våld (webbutbildning)
- Kollegialt lärande (skuggat kollega)

Skolpsykologerna:

- Testutbildning (begåvningsstest)
- Föreläsning svagt begåvade elever
- Skolpsykolognätverk
- Extern handledning av skolpsykolog PTP

Skollogopeden:

- Skollogopednätverk
- Språknätverk

Utöver detta har professionerna deltagit i interna utvecklingsdagar inom Barn- och elevhälsan samt kvalitetssäkringsarbete inom verksamhetsområdet
MLA har deltagit i riskanalysbedömning vad det gäller att inte sprida smitta av Coronavirus under studentdagen.

5. Utvecklingsområden för elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser

- Bibehålla en god och säker vård med hög kompetens
- Bibehålla en god bemanning inom verksamhetsområdena
- Adekvat kompetensutveckling för personal inom elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser
- Fortsatt utveckling av rutiner och implementera dessa inom verksamheten till exempel skriva omvårdnadsepikriser på elever vid stadiövergångar samt elever som flyttar
- Arbeta systematiskt kring avvikelshantering
- Fortsatt utveckling av det hälsofrämjande och förebyggande arbetet
- Fortsatt utveckling i omhändertagandet av barn/elever med neuropsykiatriska funktionshinder
- Tydliggöra och utveckla den rådgivande och stödjande roll som elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser har i verksamheten
- Tydliggöra det uppdrag som elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska insatser har kopplat till styrdokument såsom lagar, nämnd- och verksamhetsmål, riktlinjer och rutiner
- Planering av hur stöd inom området tal, språk och kommunikation ska tillgodoses nå tjänsten som skollogoped upphör
- Synliggöra de delar av elevhälsans medicinska, psykologiska och logopediska uppdrag som inte är så synliga i den pedagogiska verksamheten men ändå ska utföras i enlighet med lagar GDPR (The General Data Protection Regulation), nämnd- och verksamhetsmål, riktlinjer och rutiner

Mariestad 2020-05-26

Stina Lindell
Verksamhetschef
för elevhälsans medicinska,
psykologiska och logopediska insatser

Tinta Gustavsson
Skolsköterska med
medicinskt ledningsansvar

Peter Byström
Skolpsykolog med
psykologiskt ledningsansvar

Ivan Vojnovic
Skollogoped med
logopediskt ledningsansvar